

ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ Է ԻՄԱՆԱԼ

Միջուկների ցրտահալումը խիստ փարփոխապես մի առանձնահատկություն ունի. առանձին միջուկի ցրտահալումը կանխատեսելու ոչ մի ֆիզիկական օրենք գոյություն չունի. միջուկն իր ցրտահալման պահը բացառապես ինքն է որոշում: Սա մաքուր պատահական երևույթ է: Նման երևույթներ մակրոաշխարհում չեն նկատվում: Մակրոերևույթները խստորեն ենթարկվում են պարզաբանականության սկզբունքին, ասել է, թե՛ Կելվինը են ունենում այս կամ այն ուժի ազդեցությամբ: Մինչդեռ միկրոաշխարհում միկրոմասնիկները չեն ենթարկվում այս ընդհանուր պահանջին. պարկերավոր ասած՝ նրանք իրենց դրսևորումներում ավելի ինքնուրույն են և ավելի ազատ: Պարզաբանականության այս կոշտ սկզբունքի խախտումը փարսկական մասնիկների աշխարհում լուրջ փիլիսոփայական բնույթի խնդիրներ է առաջացնում: Հերաքրքիր է, որ Ա. Այնշտայնն իր ամբողջ կյանքում փարսկական պրոցեսների այսպիսի անպարզաբանական մեկնաբանության մոլի հակառակորդ մնաց: Նա մինչև իր կյանքի վերջը պնդում էր, որ անպարզաբանական երևույթ չի կարող լինել, այսինքն՝ ոչ մի պրոցես չի կարող ընթանալ առանց որևէ կոնկրետ պարզաբան: Մենք երևույթն անպարզաբանական ենք անվանում, քանի որ չենք տեսնում (չենք կարողանում հայտնաբերել) մեր աչքից թաքնված գործող պարզաբան: Նա սիրում էր կրկնել՝ Աստված զառ չի խաղում: Ասել է, թե պատահականությունը Կելվինի չափի ունենա ոչ մակրո և մեզա աշխարհներում, ոչ էլ միկրոաշխարհում:

Այսօր կուրակվել են բազմաթիվ գիտափորձերի արդյունքներ, որոնք ցույց են տալիս, որ Ա. Այնշտայնը և նրան գաղափարակից մի շարք խոշոր ֆիզիկոսներ սխալվում էին: Աստված, այնուամենայնիվ զառ խաղում է: